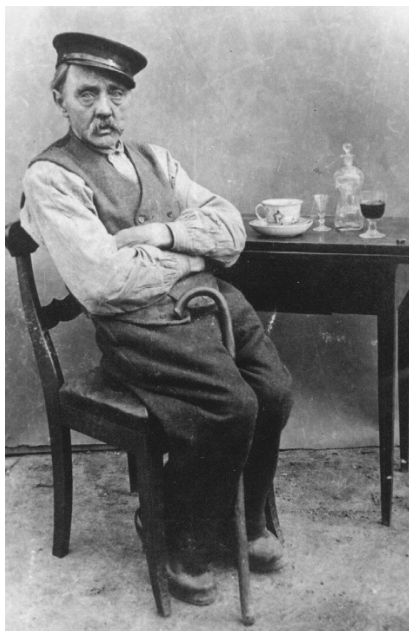

JOHAN BONDE

Væver og landsbyspillemand

Johan Bonde, 1918

Født i Lavensby på Als den 22. oktober 1834 og døde i Pøl den 01. Februar 1919.

Han havde en medfødt hofteskade der gjorde ham halt og som gjorde at han ikke kunne være landmand, så han fik lov at følge sin lyst: at spille violin. Men han skulle også have et hovederhverv, så han fik en grundig undervisning i at væve. Han blev en mester i sit fag og alm. vævninger kunne han uden tegninger, mens han brugte tegninger til de mere indviklede mønstre.

Udstillinger

Sønderjysk Hjemmevæv drog først Johan Bondes vævninger frem i lyset og har ladet den berømte olmerdug eftervæve. En kopi blev gennem Håndarbejdets Fremme indleveret til nordisk udstilling i Stockholm, men returneret da de mente at en dansk væver umuligt kunne væve så lyst og farverigt.

I 1948 var olmerdugen med på en udstilling på Island og to år senere i Lillehammer (Norge) og Verdens Husmoderforbunds i København, også Edinburgh i Skotland osv.

I bogen "De bolstre Blå" (1940) skriver museumsinspektør, dr. phil. Margrethe Hald:

"Han har efterladt en række vævninger, der sætter ham i klasse med de bedste kunsthåndværkere, hans produktion skal have afvekslende og rig, hans farvevalg sikkert og indsmigrende"

Den gamle kunstvæver har sikkert aldrig drømt om, at hans dynevår skulle komme så langt ud i verden.

Selv kom han aldrig udenfor de tre nordligste sogne på Als.

Som spillemand.

16 år gammel døde hans morfar boelsmand Johan Johansen og han arvede tre ting fra ham, en hest, en kariol (en lille gig) og morfarens violin. Johan spillede allerede til bryllupper og fester sammen med egnens ældre spillemænd og havde god gavn af de tre ting han arvede.

Han var meget musikalsk en dygtig violinspiller. Han spillede 1. violin, samtidig med han dirigerede orkestret. Han var den eneste der havde noder, spillede melodistemmen til dansemelodierne og orkestret fulgte med, med mellemstemmer og bas.

Spillemænd fik i de tider – foruden deres løn, også gratis fortæring og Johan fik, fra han var ganske ung, sin ”skænk” med, skænken bestod i adskillige kaffepunche i det døgnstid et bryllup varede. Johan blev kvartalsdranker.

Et orkester bestod af 6 – 12 spillemænd, alt efter hvor fint festen skulle være.

Efterhånden som han svækkedes spillede han 2. violin under ledelse af musikdirektør Niels Nielsen.

En historie fra Johan Bondes liv.

Johan Bonde kom i 1909 i pleje hos brordatteren i Pøl. Han drak stadig og så en skønne dag fik han besøg af sognepræsten pastor Weber i Nordborg, som ville have Johan på afvænningskur.

”Ja, De har jo en skavank, Johan”, begyndte præsten.

”Ja, det er galt med min hofte”, svarede Johan straks. ”Næh, det er ikke den, jeg tænkte på”, fortsatte præsten.

”Nej, det er jo også sommetider galt med mit knæ”, sagde Johan hurtigt og tog sig til knæet.

Nej, det var da heller ikke det, præsten tænker på, det var det her drikkeri!

”Nåh, det drikken! Ja, det kan jeg sagtens lade være med, men hvorfor skulle jeg det?” svarede Johan.

Kunne De ikke lidt efter lidt vænne Dem af med det? F.eks. ved foreløbig at nøjes med tre punche om dagen, en om morgenen, en om middagen og en før De går i seng?

Jo, det ville Johan da godt gå med til at prøve.

Han trak sig tilbage til sit kammer, men inden præsten var færdig med at drikke kaffe, råbte Johan til sin brordatter – og naturligvis så højt, at præsten kunne høre det: Kathrine, får jeg så den punch, præsten lovede mig?”